

ՀԻՄՆՈՒԿՈՍ ԴԵ ՍԱԼԻ
(1567-1622)

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԿՅԱՆՔԻ

ՄԱՍ 4

ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՑ
ՀԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ՉԵՈՔ ԲԵՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԳԼՈՒԽ ԻԳ

Մարմնավոր ծգնությունների մասին

Ես համամիտ չեմ այն կարծիքին, որ մարդու վերակերտումը պետք է սկսել նրա արտաքինից, այսինքն՝ սամրվածքից, հագուստից, սովորություններից: Ծիշտ հակառակը, ինձ թվում է, որ կարևորը ներաշխարհի նորոգումն է (Սոալ. 23.26), (Երգ. 8.6): Սիրտից են բխում մեր արարքները: Ուն սրտում բնակվում է Դիսուս Քրիստոս, նա համապատասխանաբար կուղղի և իր վարմունքը: Այդ իսկ պատճառով, ես կուզեի, որ ամենից առաջ Դիսուս Քրիստոսի անունը դրոշմվի քո սրտում: Այնժամ ես համոզված կլինեմ, որ քո բոլոր գործերը կկրեն փրկարար անվան կնիքը, և այն իրողությունը, որ Նա ապրում է քո մեջ, կարտահայտվի քո վարվեցողության՝ աչքերիդ, ձեռքերիդ, շուրթերիդ և մույնիսկ սամրվածքիդ մեջ: Պողոս առաքյալի խոսքի համաձայն. «Այսուհետև ոչ թե ես եմ ապրում, այլ իմ մեջ ապրում է Քրիստոս» (Գաղ. 2. 20): Կարճ ասած, ով գրավել է մարդու սիրտը, գրավել է նրան ամբողջությամբ, բայց այդ սիրտը կարիք ունի սովորելու՝ ինչպես կազմակերպել և դեկավարել ընթացիկ կյանքը, որպեսզի նրանում արտացոլվի ոչ միայն բարեպաշտություն, այլև մեծագույն իմաստություն և համեստություն:

Այս կապակցությամբ ուզում եմ քեզ մի քանի խորհուրդ տալ:

Անշուշտ, պահեցողությունը շատ օգտակար է և կարևոր, այն սանձում է մարմինը, վեհացնում հոգին, ենթարկում ախորժակն ու մարմինը բանակարանությանը և կամքին: Երբ թշնամին տեղյակ է, որ պահքի մեջ ես, առավել է վախենում քեզանից: Աշխատիր պահել պահոց չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը: Սակայն հիշիր, չի կարելի ուժերից վեր պահք պահել: Մենք ենթարկվում ենք փորձությունների եւ չափից ավելի, եւ չափից պակաս սնվելով: Զափազանց խիստ պահեցողությունը կարող է զրկել մարդուն սիրո գործեր կատարելու կարողությունից: Պետք է հաշվի առնել կենսական ուժերը և ստանձնած աշխատանքի ծանրությունը: Եւ պահքը, եւ աշխատանքը ճնշում են մարմինը: Ընտրության դեպքում գերադասելի է մախընտրել Աստծու փառքին ծառայող օգտակար աշխատանքը:

Եկեղեցին թույլ է տալիս լուծարելու պահքը, երբ անհրաժեշտ է գործել համուն Աստծու կամ ծառայել մերծավորին: Մեկը չարչարվում է պահք պահելով, մյուսը՝ հիվանդ խնամելով, մեկ ուրիշը՝ ուսուցանելով և այլն:

Օգտակար գործեր կատարելու համար անհրաժեշտ է խնայել ֆիզիկական ուժերը, որոնք պետք եղած դեպքում միշտ կարելի է թուլացնել, սակայն վերականգնելն այնքան էլ հեշտ չէ: «Կերեք ինչ որ ձեր առաջը դնեն» (Ղուկ. 10, 8), «մի զանազանք կերակուրները և մի ծանրացրեք ձեր միտքը այդ ուղղությամբ»: Լավ է միշտ սնվել չափավոր, քան մեծ թ սահմանել խիստ պահեցողություն, մեծ թ տրվել անզուսպ որկրամոլության:

Գիշերը պետք է քնես այնքան, որ կարողանաս լիարժեք գործել ցերեկը: Աստվածաշունչը սուրբերի օրինակով և բնության կարգի համաձայն բազմիցս նշում է, որ օրվա առավել արգասաբեր մասը առավոտյան ժամերն են: Այնպես որ լավ է երեկոյան շուտ պառկես քնելու, որպեսզի առավոտյան վաղ արթնանաս՝ օգտագործելով այդ հրաշալի, խաղաղ ժամանակը: Ընդ որում, առավոտյան վաղ վերկենալը նպաստավոր է եւ առողջության, եւ սրբակցության համար:

Արատներից սրբվելու համար պետք է նեղել մարմինը, բայց ամենից առաջ անհրաքեշ է հետևել սրտի և զգացմունքների մաքրությանը: Երբեք չի կարելի դիմել մարմնական ճգնությունների՝ առանց խոստովանահոր հետ խորհրդակցելու:

ԳԼՈՒԽ ԻԴ

Զրույցների և առանձնության մասին

Զրուցակիցներ փնտրելը կամ նրանցից խուսափելը՝ ծայրահեղություններ են, որ ի հայտ են գալիս աշխարհի մեջ բարեպաշտ կյանքով ապրողների շրջանում: Զրույցներից խուսափելը ընկալվում է որպես անուշադրության և արհամարհանքի դրսևորում մերծավորի հանդեպ, իսկ զրուցասիրությունը՝ պարզապես ժամավաճառություն և դատարկաբանություն: Մերծավորին պետք է սիրել այնպես, ինչպես սիրում ես ինքդ քեզ (Մատթ. 22,39): Մերծավորի հանդեպ սեր արտահայտելու համար պետք չէ փախչել նրանից, իսկ սեփական անձը սիրելու համար պետք է մեռնակ մնալ: «Նախ մտածիր քո մասին, հետո՝ ուրիշների».- ասում է Բեռնարդ Քլեյրվոն¹: Քեզ համար օգտակար է առանձնանալ և զրուցել սեփական սրտի հետ, քան մասնակցել ոչ կարևոր հանդիպումների և վարել անբովանդակալից զրույցներ: Եթե ինքդ կամ մերծավորդ լուրջ պատրվակ ունեք հանդիպելու և զրուցելու, արա այդ ամենայն անկեղծությամբ և բարյացակամությամբ: Ամեն կերպ խուսափիր վատ մտայնությամբ վարվող խոսակցություններից և անհամեստ, այլասերված մարդկանց զրույցներին մասնակցելուց: Ինչպես կատաղած շան կծածի հետևանքով վարակվում են

¹ Բեռնարդ Քլեյրվոն (1090-1153): Կաթոլիկ եկեղեցու սուրբ: Մեծվել է Բուրգունդիայում ազնվական ընտանիքում: Քսաներկու տարեկան հասակում եղբայրների հետ միասին մտել է վանք: Հետագայում հիմնել է Քլեյրվոյի վանքը և դարձել նրա վանահայրը: Իր համբավը պայմանավորված էր սրբությամբ և վատ անհատականությամբ, որն իրեն դարձրեց իր ժամանակի երոպայի ամենաազդեցիկ դեմքը:

մարդու քրտինքը, շնչառությունը և թուքը, այնպես էլ աղտոտվում են անթարո և սանձարձակ մարդկանց հետ հարաբերվողների հոգիները, ինչը հատկապես վտանգավոր է երեխաների և թուլակամ անձանց համար: Լուրջ պարապմունքներից հետո կարելի է մի փոքր ժամանակ հատկացնել թեթև գրույցի՝ ուղեղին համգիստ տալու համար: Որոշ գրույցների նպատակը մեղքավորին ուշադրության արժանացնելն է և պետք չէ խուսափել դրանցից: Բարեպաշտ կյանքով ապրելու համար կարևոր և օգտակար են գրույցներն աստվածասեր և առաքինի մարդկանց հետ: Նման գրույցների մասնակցի որքան հնարավոր է շատ: Առաքինասեր մարդկանց հետ հաճախ հարաբերվող անձը ընդօրինակում է նրանց հատկությունները: Ամեն տեսակի գրույցներում գերադասելի են պարզությունը, հեզությունը և համեստությունը: Շատ հոգեբեցուցիչ է հարաբերվել ձևապաշտ, շինծու, հաշվենկատ մարդկանց հետ, ովքեր ամեն բան անում են ցուցադրաբար և խոսում ծոր տալով: Լավ է, երբ գրույցի ընթացքում գերիշխում է չափավոր զվարթ տրամադրությունը: Ռոմուալդ² և Անտոն Պաղովացի³ հատկապես զովելի են այն բանի համար, որ, չնայած իրենց վարած խստակրոն կյանքին, նրանց դեմքերն ու գրույցները միշտ ուրախ, զվարթ ու սիրալիկ էին: «Ուրախացողների հետ ուրախացեք» (Պ. 12.15): Եվս մեկ անգամ ուշադրությունդ հրավիրում են առաքյալի խոսքին. «Միշտ ուրախ եղիր տիրոջով, թող քո հեզությունը հայտնի լինի բոլոր մարդկանց» (Փիլ. 4. 4-5): Այս հորդորը կատարելու համար անհրաժեշտ է, որ քո ուրախության առարկան միշտ արժանավայել լինի: Զգուշացիր կատակներից, որոնք կարող են խոցել կամ վարկաբեկել որևէ մեկին:

Մենք արդեն մշել ենք, որ տարաբնույթ խոսակցությունների ժամանակ կարող ես հոգով մեկուսանալ: Լրիվ հնարավոր է սիրել առանձնությունը՝ առանց անապատ հեռանալու: Մարիամ Եգիպտացու կամ Սբ. Անտոնի, Սբ. Արսենի⁴ և այլ միայնակյացների մամ: Ուր էլ լինի՝ քո սենյակում, պարտեզում կամ այլուր, դու կարող ես մտքով ամփոփվել սրտումդ և հանդարտություն տալ՝ հոգուդ տրվելով ազնիվ և բարի խորհրդածությունների, սուրբ մտածումների կամ հոգեբախ ընթերցանության՝ հետևելով հոգակավոր եպիսկոպոս Նազիազանցու օրինակին, որն ասում է. «Ես մենակ զբոսնում էի մայրամուտին կամ ժամանակ անցկացնում ծովի ափին: Այդպես էի հանգստանում իմ սովորական զբաղմունքներից»: Ամբրոսիոս Միլանցին, բոլոր հոգսերն ու գործերը ավարտելուց հետո, սիրում էր զբաղվել ընթերցանությամբ: Չիշո՞ւմ ես, երբ առաքյալները պատմեցին Տիրոջն այն ամենը, ինչ որ արել էին և ուսուցել, Նա պայաց. «Եկեք դուք առանձին մի ամառի տեղ ու մի քիչ հանգստացեք» (Մարկ. 6. 13):

² Ռոմուալդ (950_1027): Կամալոդյան միաբանության հիմնադիր, ազնվական ըմտազից, վաճճ է մտել երիտասարդ հասակում: Ժամանակակից վամական խստակրոնությամբ չքավարավելով, հիմնել է մեծակյացների մոր միաբանությունը:

³ Անտոն Պաղովացի (1195_1231): Ֆրանցիսկյան վամական, հայտնի էր որպես մեծ քարոզիչ և հրաշագործ:

⁴ Սբ. Անտոն և Սբ. Արսեն (III-IV դար): Եգիպտոսի վամականության հայտնի հիմնադիրները:

ԳԼՈՒԽ ԻԵ Հագուստի մասին

Պողոս ամաքյալի ցանկությունն է, որ աստվածապաշտությունը հանձն առած կանանց հագուստը (նույնը վերաբերում է տղամարդուն) լինի պարկեշտ, վայելուչ, իսկ հարդարանքը՝ ակնածալի և զգաստացնող (Ա Տիմ. 2. 9-10): Չի կարելի թույլ տալ, որ հագուստը մնա կեղտոտված: Արտաքին մաքրասիրությունը պիտի համապատասխանի ներքին մաքրությանը: Աստված մարմնավոր մաքրություն է պահանջում նրանցից, ովքեր մոտենում են խորանին և ստանձնում աստվածապաշտության մասին հոգալու կարևորագույն պարտականությունը (Ես. 52. 11): Հագուստի կտորի և ձևի ընտրությունը հիմնականում կախված է ժամանակից, տարիքից, շրջապատից և բնավորությունից: Տոն օրերին ավելի գեղեցիկ են հագնվում, պահոց և ապաշխարության շրջանում համապատասխան հագուստ կրում, հարսանիքներին՝ հարսանյաց, իսկ սուգի ժամանակ՝ սգո զգեստներ:

Չեր հագուստը չպիտի տհաճություն պատճառի շրջապատողներին, բայց խուսափեք սնապարծությունից, հետաքրքրասիրությունից, թեթևամտությունից: Պարզությունն ու համեստությունը լավագույն զարդարանքն են: Այն տղամարդիկ, որոնք սիրում են զուգվել, կրել թանկարժեք զարդեր, զանգրացնել մազերը՝ կանացիակերպ են թվում, իսկ չափից ավելի աճնամուլ կանայք դատարկ ու անհամեստ: Նրանք արդարանում են, որ բնավ չունեն վատ մտադրություններ, բայց վատ մտադրություններ միշտ ունի «թշնամին»։ Ես ուզում եմ, որ դու թուրից լավ հագնվես, բայց ոչ աչք ծակող և անբնական, թող քո հագուստը լինի նրբագեղ և վայելուչ:

ԳԼՈՒԽ ԻԶ Ընդհանրապես խոսելաճի և մանավանդ Աստուծո մասին խոսելու վերաբերյալ

Բժիշկները հիվանդի լեզվին նայելով, որոշում են նրա առողջական վիճակը: Նույնպես և մեր արտասանած խոսքերը բացահայտում են մեր էությունը: (Մատթ. 12.37): Եթե դու սիրում ես Աստծուն, հաճախ խոսիր Նրա մասին տենցիկներիդ, բարեկամներիդ, հարևաններիդ հետ: «Արդարի բերանն իմաստություն է խոսում» (Աղմ. 36.30):

Եվ ինչպես մեղուները իրենց լեզվիկով միայն մեղր են տեղափոխում, այնպես էլ ձեր լեզուն թող միշտ Աստծուն փառաբանի: Խոսիր Նրա մասին ամենայն սիրով, հեզությամբ և խոնարհությամբ մեիք մեկի, մերթ մյուսի հետ, միևնույն ժամանակ ծածուկ պողոթնով Աստծուն: Եվ Նա այնպես կանի, որ քո խոսքը ցողի նման կիցնի քեզ լսողների սրտերի մեջ: Դու պիտի խոսես ոգեշնչված, այլ ոչ թե ուսուցանես և խրատես, և քո խոսքով կգրավես սրտերը (Երզ. 4.11): Մի խոսիր ի միջի այլոց, այլ համակ ուշադրությամբ, խոհեմաբար, բացառելով սնապարծության չնչին իսկ դրսևորում: Մի նմանվիր նրան, ով աչ ու ձախ խոսում է սրբության մասին, սակայն լսողներին ամենակին վստահություն չի ներշնչում:

ԳԼՈՒԽ ԻԷ

Խոսքի մաքրություն և հարգանք մարդկանց հանդեպ

«Եթե մեկը խոսքով չի մեղանչում, նա կատարյալ մարդ է» (Հակ. 3.2), - ասում է Հակոբոս առաքյալը: Մշտապես հսկիր ինքդ քեզ, որ շուրթերիցդ հանկարծ անվայել բառ դուրս չթոջի: Գուցե և վատ բան նկատի չունենաս, բայց լսողները կարող են և այլ կերպ ընկալել: Տկար սրտի մեջ ընկած վատ բառը տարածվում է այնտեղ, ինչպես յուղի կաթիլը կտավի վրա, երբեմն առիթ հանդիսանալով մտքի ալեկոծման և բազում գայթակղությունների:

Ֆիզիկական թույլը մուտք է գործում մարմնի բերանի միջոցով, իսկ հոգևոր թույլը՝ ականջների: Այդ թույլը արտադրող լեզուն նման է մարդասպանի: Դեռ լավ է, եթե այն թափանցել է հակաթույն պարունակող սրտի մեջ: Ձուր ենք մեզ արդարանցում: Տերն ասել է. «Բերանը խոսում է սրտի լիությունից» (Մատթ. 12.34): Եթե նույնիսկ մեր մտքին վատ բան չի լինում, նենգավորի մտքին է լինում: Նա չի հապաղում բերանից դուրս թռած բառերը օգտագործելու որևէ մեկի սիրտը խոցելու համար: Անբիծ և անաղարտ սիրտ ունեցողի բերանից անպարկեշտ բառեր չեն հնչի:

Առաքյալն ասել է, որ անպատկառ ու պիղծ բաների անունն իսկ թող չհիշվի ձեր մեջ (Եփ. 5. 3), որովհետև վատ խոսքերը ապականում են լավ բարքերը (Ա Կոր. 15. 33): Սոավել ես, է՛լ ավելի թունավոր են դառնում և սրածայր դաշույնի պես ավելի խորն են խոցում սիրտը, եթե զաղտնաբար են արտասանվում: Եթե անվայել խոսքեր ես լսում, մեջքով շրջվիր խոսողի կողմը կամ մեկ այլ ձևով արտահայտիր դժկամությունդ:

Բայց ամենից վատթարը ծաղրասիրությունն է: Աստված ատում է այդ արատը: Ոչինչ այնպես չի հակասում Աստծո սիրուն, առավել ես աստվածապաշտությանը, ինչպես քամահրանքը մերծավորի հանդեպ: Սիա թե ինչու է այն համարվում մեծ մեղք: Ծաղրելն անարգանքի ամենավատ դրսևորումն է, որովհետև ուղեկցվում է արհամարհանքով: Ինչ վերաբերում է զուսպ գվարճությանը կամ բառախաղին, որը հույները ուրախ գրույց էին անվանում, այն ազնիվ և հաճելի զբաղմունք է, որը փոխարինում է թեթևամիտ զրույցներին, որոնք սկիզբ են առնում մարդկային թուլություններից: Պետք է զգուշանալ, որ ուրախությունը հանկարծ չվերածվի ծաղրական ծիծաղի: Ուրախ կատակը ենթադրում է վստահություն, բարյացակամություն և սիրալիրություն:

Լյուդովիկոս Թ արքան ասում էր, որ ճաշից հետո կարելի է կատակել ու ծիծաղել: Ուրեմն այնպես կազմակերպենք մեր ժամանցը, որ չվնասենք բարեպաշտությունը:

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

Դատապարտություն

«Մի դատեք, որ Աստծուց չդատվեք, մի դատապարտեք, և չպիտի դատապարտվեք», - ասել է Փրկիչը (Դուկ. 6. 37):

Պողոս առաքյալը գրել է. «Ուրեմն ժամանակից առաջ մի դատեք, մինչև գա Տերը և հայտնի դարձնի սրտի խորհուրդները» (Ա Կորնթ. 4. 5): Աստված չի

սիրում դատապարտությունները, մեղքի արմատը սրտում է, իսկ ուրիշի սրտի խորհուրդները մեզ հայտնի չեն: Թող յուրաքանչյուրը դատի ոչ թե մերձավորին, այլ ինքն իրեն:

Սոաքյալի խոսքի համաձայն. «Եթե մենք մեզ քննենք, ապա չէինք դատապարտվի» (Ս Կորնթ. 11. 31): Բայց մենք չենք դադարում անել այն, ինչ մեզ արգելվում է, այսինքն՝ դատել մերձավորին, և երբեք չենք անում այն, ինչ պարտավոր ենք քննել ինքներս մեզ:

Որոշ մարդիկ հակում ունեն չափազանց խիստ դատելու մերձավորին: Եթե այդ հատկությունը բնածին է, շատ դժվար է հաղթահարել, նրանք հոգևոր բժշկի կարիք են զգում: Այն բավական վտանգավոր է, քանի որ մարդու հոգում արմատավորվում են դատապարտությունը և չարախոսությունը:

Ոմանք էլ համարում են, որ նսեմացնելով ուրիշներին՝ իրենք վսեմանում են: Այսպիսիները իրենց մյուսներից բարձր են դասում: «Ես նման չեմ ուրիշ մարդկանց» (Ղուկ. 18.11),- ասում էր փարիսեցին: Նրանք կարծես հաճույք են ստանում ուրիշների մեղքերը քննելով, որպեսզի վայելեն սեփական գերազանցության գիտակցությունը: Ըստ որում այդ կարող է և քողարկված լինել, քանի դեռ նրանք այդ մասին ուղիղ չի ասվել:

Շատերը ինքնաարդարացման և խղճի ծայրը լեցնելու միտումով պատրաստակամորեն ի հայտ են բերում ուրիշների մեղքերը, կարծես մեղքի բազմացումը այն քիչ պախարակելի է դարձնում:

Մի քանիսն էլ դատում են պարզապես վայելելով մարդկանց բարքերի և բնավորությունների մասին ճամարտակելու: հաճույքը, ինչն յուրատեսակ մտամարզություն է: Դատողությունների ճշտության դեպքում, նրանք քանի գնում, ավելի են ոգևորվում, այնպես որ կանգ առնելն այնքան էլ հեշտ չի լինում: Ոմանք դատում են կրքոտ, այսինքն՝ միշտ լավ են արտահայտվում նրանց մասին, ում սիրում են, և միայն վատ, ում չեն սիրում: Յուրահատուկ իրողություն է, երբ սերը դրդում է սիրելիների մասին խիստ դատողություններ անել: Սա հետևանք է անմաքուր, անկատար, անհանգիստ, հիվանդագին սիրո ու խանդի, որն, ինչպես հայտնի է, կարող է մեկ հայացքի կամ ժպիտի համար մեղադրել խաբեության և դավաճանության մեջ: Ի վերջո, պատվասիրության վախը և հոգու այլ տկարություններ նույնպես հող են ստեղծում կասկածանքի և դատապարտության համար: Դրա դեմ պայքարի ի՞նչ միջոցներ կան: Ophiusa բույսի հյութը խմողներին՝ ամենուրեք օժեր և ահաբեկող տեսիլներ են երևում: Հպարտության, մախանձի, սնափառության, ատելության ճիրաններում գտնվողները ամենուր և ամեն ինչում տեսնում են միայն չարն ու դատապարտելին: Առաջիններին օգնում է ապաքինվել արմավենու գինին, իսկ երկրորդներին ես ասում եմ. որքան հնարավոր է, հաճախ խմեք քրիստոնեական սիրո սրբազան գինին, այն կբժշկի ձեզ չար մտադրություններից, որտեղից էլ սկիզբ են առնում անճիշտ դատողությունները: Սերը չարիք չի փնտրում, հանդիպելիս երես է թեքում կամ ձևացնում, թե չի նկատում, առաջին իսկ ահազանգից փորձում է աչքերը փակել մախքան տեսնելը: Նա պարզամտորեն հավատում է, որ այդ կարող է չարիք չլինել, այլ միայն նրա ստվերը կամ ուրվականը: Իսկ եթե ստիպված է ընդունելու, որ իսկապես չարիք է, իսկույն ևեթ շրջվում է և աշխատում մոռանալ նրա տեսքը: Քրիստոնեական սերը լավագույն

դեղն է ամեն տեսակի չարիքից: Դեղնախտով հիվանդի աչքին ամեն ինչ դեղին է: Դատապարտության մեղքը նման է հոգևոր դեղնախտի: Ապաքինվել ցանկացողը պետք է բուժի ոչ թե աչքերը կամ մտածողությունը, այլ զգացմունքները: Եությանք հեզ մարդու դատողությունները հեզ են, գթառատ մարդունը՝ գթուտ: Ես կարող եմ հրաշալի օրինակներ բերել: Իսահակն ասել էր, որ Ռեբեկան իր քույրն է, բայց Աբիմեխը, տեսնելով ինչպես են նրանք կատակում, հասկացավ, որ կինն է (Ծն. 26.7-9): Աբիմեխը կարող էր Ռեբեկայի մասին վատ մտածել, բայց չմտածեց: Միշտ պետք է այդպես վարվել, բարեկամս, դատել մերձավորի օգտին, իսկ եթե այն բազմադիմի է՝ ողորմել և գտնել ամենալավը:

Սուրբ Գովսեփը կարող էր վատ մտածել Աստվածամոր մասին, բայց այդպես չարեց: Ինչո՞ւ: «Քանի որ արդար էր», - պատասխանում է Սուրբ Գրգին (Ստթ. 1. 19): Արդար մարդը երբ ի վիճակի չի լինում արդարացնելու ոչ արարքը, ոչ էլ դիտավորությունը նրա, ում ճանաչում է որպես լավ մարդ, հրաժարվում է ամեն տեսակի դատողություններից և դատաստանը հանձնում Աստծուն:

Խաչված Փրկիչը չէր կարող ամբողջությամբ արդարացնել Իրեն խաչը հանողների կատարած գործը, բայց մեղմեց նրանց դիտավորության չարությունը՝ նշելով, որ չգիտեն, թե ինչ են անում (Ղկ. 23. 34): Եթե մենք չենք կարողանում ներել մեղքը, զոնե կարեկցանքի արժանացնենք՝ վերագրելով անգիտությանը կամ տկարությանը:

Մի՞թե երբեք չի կարելի դատել մերձավորին: Այո՛, բարեկամս, երբեք: Մեղավորներին արդարացիորեն դատողը միայն Աստված է: Անգամ դատավորները պիտի լինեն միայն թարգմանիչներն ու մեկնիչները Աստծու կամքի: Եթե նրանք առաջնորդվեն իրենց կրքերով, կնշանակի, որ դատում են և պիտի դատապարտվեն, որովհետև մարդկանց արգելված է դատել ուրիշներին, քանի որ իրենք մարդիկ են:

Եթե կատարվածը չեզոք է, չի կարելի առանց բավական հիմք ունենալու վատ եզրակացության հանգել: Եթե որևէ մեկը պատահաբար ակամատես լիներ, թե ինչպես է Հակոբը Ռաբելին համբուրում ջրհորի մոտ (Ծնն. 29.11) կամ Ռեբեկան ընդունում ապարանջաններն ու գինդերը Եղիազարից (Ծնն. 24.22), կարող էր և վատ մտածել նրանց մասին, բայց առանց հիմքի: Ուրիշի մասին վիրավորական եզրակացություններ անելը նույնպես դատապարտություն է, սակայն այդ մասին ավելի մանրամասն կխոսենք քիչ հետո:

Նա, ով ուշադիր է իր խղճի ծայրին, ոչ մեկին չի դատում: Առաքինասեր մարդու մտածումները չեն պտտվում մերձավորի մութ ու խճճված գործերի շուրջ, այլ նա սանձում է իր մտքի թափառումները, դրանց հետ չառնչվելու և, ամփոփվելով ինքն իր մեջ, խորհում սեփական կյանքը շտկելու մասին: Ես նկատի չունեմ նրանց, ում հանձնարարված է ընտանիքում կամ պետության ղեկավարման հարցերում այլոց խնամք տանել, քանի որ նրանց խղճի գործը հիմնականում ուրիշների խղճի գործերը քննելն է: Թող նրանք, իրենց սիրո պարտականությունները բարեխղճորեն կատարելուց հետո, անդրադառնան իրենց անձերին:

ԳԼՈՒԽ ԻԹ

Չարախոսության մասին

Դատապարտությունից ծագում է անհանգստություն, հպարտություն, արհամարհանք մերձավորի և թողտվություն սեփական ամծի հանդեպ, հարյուրավոր այլ կործանարար հետևանքներ, որոնց մեջ առաջինը չարախոսությունն է: Ինչու ես չունեմ զոհասեղանից վերցրած կայծ, որպեսզի դիպչեմ մարդկանց շուրթերին՝ հանելու նրանց միջից անօրենությունները և սրբելու մեղքերը, ինչպես արեց սերովբեից դասի հրեշտակը Եսայի մարգարեին (Ես. 6.6-7): Նա, ով կարողանար վերջ դնել չարաբանությանը, կվերացներ մեղքերի և անարդարությունների մեծ մասը: Անարդարացիորեն մերձավորին բարի անունից զրկողը պարտավոր է ուղղել արածը: Գողերից և հափշտակողներից և ոչ մեկը երկնային արքայություն մուտք չի գործի, իսկ բարի անունը մարդու ամենամեծ բարիքներից մեկն է: Չարախոսությունը յուրօրինակ սպանություն է, քանի որ մենք ունենք երեք բնույթի կյանք՝ հոգևոր, որը հիմնված է Աստծո շնորհի վրա, մարմնավոր, որը կախում ունի հոգևորից, և քաղաքացիական, որի հիմքում բարի համբավն է: Առաջինից զրկվում ենք մեղքի, երկրորդից՝ մահվան, իսկ երրորդից՝ չարախոսության հետևանքով: Սակայն չարախոսությունը հաճախ գործում է բոլոր երեք սպանություններն էլ: Այն սպանում է խոսողի հոգևոր կյանքը, լսողի՝ հոգին, և չարախոսության զոհ դարձածի քաղաքացիական կյանքը:

Բեռնարդ Քլեյրվոն ասում է, թե եւ չարախոսը, եւ նրան լսողը սատանայի գործիք են՝ մեկը՝ լեզվով, մյուսը՝ ականջով:

Չարախոսների մասին Դավիթն ասում է. «Օձի պես սրեցին լեզուներն իրենց» (Սղմ. 139. 4): Ըստ Արիստոտելի՝ օձն ունի երկճյուղ լեզու և երկու խայթոց: Չարախոսը խայթում ու թունավորում է լսողի ականջները և նրա համբավը, ում մասին որ խոսում է: Ես խնդրում եմ քեզ, իմ սիրելի՝ բարեկամ, երբեք մի՛ չարախոսիր որևէ մեկի հասցեին՝ ոչ ուղղակիորեն, ոչ էլ անուղղակի: Զգուշացիր մերձավորին սուտ մեղքեր վերագրելուց, նրա գաղտնի մեղանչումները բացահայտելուց, պատճառած չարիքը չափազանցնելուց, բարի գործերը սխալ մեկնաբանելուց, որևէ մեկի լավ հատկությունները ժխտելուց, այդ մասին խորամանկորեն լռելուց: Այդ ամենը խորապես վիրավորում է Աստծուն, մանավանդ սուտ վկայությունը, ճշմարտության հերքումը, մերձավորի մասին կանխակալ կարծիքը: Կրկնակի մեղք է սուտ ասելը և մերձավորին վնաս հասցնելը: Ովքեր չարախոսությունը քողարկելու նպատակով իրենց խոսքը ինքնաբերական ուղեկցում են տարբեր մախաբաններով, թեթևակի սիրալիրություններով և քմծիծաղով, առավել հմուտ և թունուտ չարախոսներ են: Նրանք ասում են, ես սիրում եմ այսինչին, նա վատ մարդ չէ, բայց մեղավոր է այս կամ այն բանում: Նա, իհարկե, առաջինի օրիորդ է, բայց մենք տեսել ենք ... և այլն: Նման ձևով սկսվող չարախոսությունը նպատակ ունի ավելի խորը թափանցելու լսողի սիրտը: Կատակով արված չարախոսությունը ամենադժաժանն է: Ընցսե թույն չէ, սակայն հետևանքներն անբուժելի են գինու հետ օգտագործելիս: Նույնպես և չարախոսությունը՝ կարող էր և աննկատ անցնել՝ մի ականջից մտնել, մյուսից դուրս գալ, բայց երբ մատուցվում է ուրախ կատակի ձևով,

գրադեցնում է լսողի ուղեղը և մտապահվում: «Նրանց շրթների տակ թույն կա իժի» (Սղմ. 139.4), - ասում է Դավիթը:

Մի հայտարարի՝ «այսինչը հարբեցող է», թեև տեսել ես նրան հարբած վիճակում, կամ նա «շնացող է», թեկուզ և քեզ հայտնի է նման փաստ, որովհետև իրավունք չունես մեկ անգամ գործած սխալի հիման վրա ամուսն դնելու մարդուն:

Նոյը մեղանչեց մեկ անգամ և Ղովտը նույնպես, սակայն ոչ ոք նրանց հարբեցողներ չի անվանի: Պետրոս առաքյալը հանեց սուրը և արյուն հեղեց, բայց նրան մարդասպան չենք համարում:

Նույնիսկ երկար ժամանակ մեղքին անձնատուր եղած մարդուն չի կարելի ախտավոր անվանել, քանի որ կարող ես և սխալվել: Փարիսեցի Սիմոնը Սազարդիմացուն անվանեց մեղավոր կին (Ղուկ. 7.39), որովհետև նա, իսկապես, այդպիսին էր երեկ: Սակայն նրա ասածը ճշմարտությանը չէր համապատասխանում, որովհետև այդ պահին կինը սրտի ցավով ու զոջունով ճշմարիտ ապաշխարությամբ սրբվում էր մեղքերից, և Տերը նրան պաշտպանեց: Անմիտ փարիսեցին իր մտքում մաքսավորին մեղավոր էր համարում, բայց նույնպես սխալվում էր, քանի որ նա արդեն արդարացված էր (Ղուկ. 18.11-14): Աստծու զթասրտությունը անսահման է, Նրա ողորմությանը արժանանալու համար մեկ վայրկյանն էլ բավական է: Ինչպես կարող ենք համոզված լինել, որ երեկվա մեղսագործն այսօր էլ նույնն է: Երեկվա օրը չի դատում այս օրը, իսկ այս օրը չի դատում մախորդը: Միայն վերջին օրը պիտի դատի բոլորին: Սենք երբեք չենք կարող ասել, որ այսինչը չար է՝ առանց ստելու վախի: Կարող ենք տեղյակ լինել, որ այսինչը վատ արարք է գործել՝ ինչ-որ ժամանակ մեծելի կյանք վարել, բայց չի կարելի եզրակացություններ անել «երեկվանից»՝ «այսօր», ոչ էլ «այսօրվանից»՝ «երեկ», առավել ևս վաղվա օրվա մասին:

Այո, պետք է զգուշանալ և չարությամբ չխոսել մերձավորի հասցեին, բայց չընկնել մյուս ծայրահեղության մեջ, ինչպես ոճանք, երբ չարախոսությունից խուսափելու համար դրվատում են արատը: Զարախոսության հակում ունեցողի մասին մի՛ ասա, որ սրտաբաց է, ունայնասերի մասին, որ վեհանձն, վտանգավոր անկաշկանդությունը մի՛ անվանիր պարզություն և միամտություն, անհնազանդությունը՝ ջանասիրություն, լկտիությունը՝ ուղղամտություն, վավաշոտությունը՝ մտերմություն: Ո՛չ, սիրելի՛ բարեկամս, չարախոսությունից խուսափելու նպատակով պետք չէ խրախուսել, քծնաբանել և սնել այլ արատներ: Պետք է հստակ արտահայտվել վատի մասին, որ վատ է, մախատիճի արժանին՝ պարսավել: Այդպես վարվելով մենք փառավորում ենք Աստծուն: Սակայն անհրաժեշտ է կատարել հետևյալ պայմանները. ախտը երևան հանել միայն այնժամ, երբ կարող է օգուտ բերել կամ գործին, կամ խոսակցին, կամ նրան, ում մասին խոսվում է: Պետք է ուղիղ ասել, որ տվյալ մարդը անհամեստ է պահում իրեն, որպեսզի մյուսները զգուշանան վտանգից: Եթե ես արդարացնում եմ նրա պահվածքը, լսողներին, մանավանդ մանկահասակներին, կարող է թվալ, որ իրենք ևս կարող են նույնն անել: Նրանց համար օգտակար է, եթե ես նշեմ, որ այսինչ բանը մախատելի է: Արտահայտվելն անհրաժեշտ է. հակառակ դեպքում իմ լռությունը կմեկնաբանվի որպես արատի արդարացում: Միևնույն ժամանակ պետք է հետևել, որ ոչ մի ավելորդ բառ չհնչի և թույլ չտրվի անգամ աննշան

չափազանցություն: Ես լռելու եմ, եթե անգամ մի փոքր կասկած ունեմ, որ ասելիքս իրականությամբ այնքան էլ չի համապատասխանում: Չեմ խոսելու և այն դեպքում, եթե խոսակցությունը պարզապես չարախոսելու պատրվակ է: Մերձավորի մասին խոսելիս իմ լեզուն նմանվում է վիրաբույժի ձեռքում գտնվող դանակի, որը հատում է մյարդերն ու քիչերը: Հարվածը պետք է լինի անվրեպ, անհրաժեշտ է ասել իրողությունը. ո՛չ շատ և ո՛չ քիչ: Պարսավելով արատը, պետք է հնարավորին չափ զգույշ վերաբերվել արատը կրողին:

Սեդսագործներից ոմանք ամամոթ են և հանդուգն: Նրանք մասին կարելի է արտահայտվել ավելի ազատ, բայց միայն սիրո և կարեկցանքի, այլ ո՛չ բարկության և մեծամտության ոգով, ո՛չ թե ուրիշի անկումից բավականություն ստանալու համար, ինչը բնորոշ է այլասերված և քարսիրտ մարդկանց: Բացառվում են Աստծու և եկեղեցու ակնհայտ թշնամիները:

Հաճախ մարդիկ իրենց թույլ են տալիս դատել երկրի ղեկավարությամբ, աչառությամբ վատաբանել որևէ ազգի: Երբեք այդպես չվարվես: Ղա վիրավորում է Աստծուն և հանգեցնում ամեն տեսակ գոփությունների: Եթե ուզում ես մեկի մասին վատ բան ասել, նախ քննիր, կարո՞ղ ես արդյոք ճշմարտացիորեն ներկայացնել, աշխատիր մեղադրվողի դիտավորության մեջ թույլատրելի, ներելի բան գտնել, իսկ եթե չհաջողվի՝ փորձիր նրա նկատմամբ կարեկցանք արտահայտել, հիշեցնելով ներկաներին, որ նա, ով չի մեղանչել, պարտական է Աստծու շնորհին: Եթե գիտես, որևէ լավ բան ասա նրա մասին, ում մեղացրել են:

ԳԼՈՒԽ Լ

Որոշ դիտողություններ այն մասին, թե ինչպիսիս պիտի լինի խոսելառժը

Թող քո խոսքը լինի մաքուր, անկեղծ, շիտակ, ճշմարիտ ու հեզ: Խուսափիր անբնականությունից, ձևականությունից, երկակիությունից, կեղծավորությունից: Եթե միշտ հնարավոր չէ ասել ամբողջ ճշմարտությունը, երբեք մի ստիր: Եթե հանկարծակի թույլ ես տվել ոչ ճշմարտացի արտահայտություն, իսկույն ուղղիր խոսքդ՝ բացատրիր կամ հավելիր: Վարժվիր երբեք միտումնավոր չստել, ո՛չ ներողություն խնդրելիս, ո՛չ ուրիշ պատճառով, հիշիր, որ Աստված ճշմարտության Աստված է (Աղմ. 30.6):

Երբեմն հարկ է լինում խոհեմաբար և աննկատելիորեն թաքցնել ճշմարտությունը, սակայն միայն բացառիկ դեպքերում, երբ այդ ծառայում է Աստծո փառքին: Բոլոր մյուս դեպքերում արհեստականությունը վտանգավոր է, քանի որ, ինչպես գրված է Աստվածաշնչում, Աստված չի բնակվում կեղծավոր և նենգամիտ անձի մեջ (Իմաստ. 1. 4-5): Աշխարհիկ ողջամտությունը և կեղծավորությունը (Սոալ 10. 9) հատուկ են այս դարի զավակներին: Աստծո զավակները ընթանում են առանց ետ նայելու և զերծ են ետին մտքերից: Ով պարզությամբ է քայլում, նա անկեղծ է,՝ ասում է իմաստունը: Սուտը, երկփեղկավածությունը, կեղծիքը բնորոշ են թույլ և չարամենձ հոգիներին: Երանելի Օգոստինոսը իր «Խոստովանության» չորրորդ գրքում գրում է, որ իր հոգին և ընկերոջ հոգին միավորված են մեկ հոգու մեջ և ընկերոջ մահից հետո

նա ապրում էր կիսով չափ և վախենում էր մեռնել, որ ընկերը վերջնականապես չմեռնի: Այս խոսքերը հետագայում իրեն շինծու թվացին, ամբնական և չափազանցված: Ամդրադառնալով նրանց իր «Rétractations» («Հրաժարումներ») գրքում, նա հրաժարվեց այդ արտահայտությունից և հիմարություն անվանեց: Տեսնում ես, բարեկամս, որքան զգայուն է այդ վեհ հոգին խոսքերի նկատմամբ: Այո, ճշմարտացի, ուղիղ և անկեղծ խոսքը քրիստոնեական կյանքի մեծագույն զարդն է: «Ասացի՝ «Զգուշանա՛մ իմ ճանապարհին, որ լեզվովս չմեղանչեմ» (Աղմ. 38. 3), «Պահապան դիր, Տե՛ր, իմ քերանին և ամուր դուռ իմ շուրթերին» (Աղմ. 140. 3).- ասում է Ղավիթը:

Լյուդովիկոս Թ արքան խորհուրդ էր տալիս երբեք չհերքել ոչ մեկի խոսքը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ գրուցակցի ասածի մեջ մեղքի մասնիկ կա: Այդպես կարելի է խուսափել վեճերից և գտություններից: Այն դեպքերում, երբ անհրաժեշտություն է ծագում առարկել կամ հակադրել սեփական կարծիքը, պետք է շատ հեզ և զգուշ լինել, խուսափել ճնշում գործադրելուց, որովհետև խստությունը չի օգնում: Խոսքը քիչ, ինչպես հորդորում են հին իմաստունները, կարևորը՝ մի խոսքը ապարդյուն: Նշանակություն ունի ոչ թե քանակը, այլ որակը: Պետք է խուսափել երկու ծայրահեղությունից՝ չափազանց խստություն դրսևորելուց՝ հրաժարվելով մասնակցել զրույցին, ինչն ընկալվում է որպես անվստահություն և արհամարհանք, և անդադար շատախոսելուց, ինչն ընկալվում է թեթևամտություն: Լյուդովիկոս Թ արքան հավանություն չէր տալիս, եթե հասարակության մեջ խոսում էին շշուկով կամ թաքուն, որպեսզի կասկած չառաջանա, թե որևէ մեկի մասին վատ են խոսում: Նա ասում էր. կիրթ հասարակության մեջ պետք է խոսել այնպես, որ բոլորին լսելի, ուրախալի ու հաճելի լինի:

ԳԼՈՒԽ ԼԱ

Օրինավոր և թույլատրելի զվարճություններ

Ե՛վ հոգին, ե՛ւ մարմինը երբեմն հանգստի կարիք ունեն: Ինչ խոսք, չի կարելի լինել այնքան մտալ և կոպիտ և բոլորովին թույլ չտալ որևէ զվարճություն: Զբոսնել մաքուր օդում, հանդիպել ուրախ և հաճելի մարդկանց, նվազել և երգել, զբաղվել որսորդությամբ, հանգստի այս հմարավորությունների խելամիտ օգտագործումը միանգամայն ընդունելի է: Օգտակար են մտքի կամ մարմնի ճկունություն պահանջող խաղերը, ինչպիսիք են՝ սպորտային խաղերը, շաշկին և շախմատը: Միայն պետք չէ հատկացնել նրանց չափից ավելի ժամանակ և եռանդ, որովհետև հանգիստը կվերածվի զբաղմունքի, որը հոգուն և մարմնին թեթևություն պարգևելու փոխարեն, առաջ կբերի հոգնություն և ճնշվածություն: Փորձիր հինգ ժամ անընդմեջ շախմատ խաղալ՝ ուժասպառ կլինես, նույնը՝ երկարատև գնդակ խաղալուց հետո:

Ես չեմ ասում, թե խաղից հաճույք ստանալ պետք չէ, այլապես այն հանգստի չի ծառայի: Պարզապես խրախուսելի չէ չափից ավելի ցանկանալ և ձգտել զվարճությունների:

ԳԼՈՒԽ ԼԲ Արգելված խաղեր

Թղթախաղը և մյուս մղի խաղերը, ուր մեծ կամ փոքր դրամական շահումները պայմանավորված են պատահականությամբ, ոչ միայն վտանգավոր, այլև միանգամայն չար և պախարակելի են: Այդ իսկ պատճառով արգելվում են քաղաքացիական և եկեղեցական օրենքներով: «Ո՞րն է նրանց վնասը», - կհարցնեք դուք: Նախ, շահումը կախված չէ խելքից կամ հմտությունից, այլ միանգամայն պատահական է և չվաստակած: «Յետո ինչ», - կասես դու, - այդ ամենը արվում է համաձայնությամբ»: Այո՛, սակայն դրանից չի դադարում լինել անիմաստ, անբովանդակ: Բացի այդ, մեծ խաղերը ամենևին հանգստավետ չեն, ընդհակառակը՝ շատ հոգնեցուցիչ են: Ուղեղը գտնվում է չընդհատվող ծայրաստիճան լարվածության մեջ, իսկ հուզական ոլորտում տևական տագնապ, վախ, անհամբերություն: Ինչ կարող է լինել ավելի մռայլ, տխուր և ապարդյուն, քան խաղամղի ուշադրության պրկումը: Խաղի ժամանակ ուրախություն է ի հայտ գալիս միայն շահելու պահին, այն էլ ուրիշի կրած կորուստի հաշվին: Ինչպիսի՜ անազնիվ ուրախություն: Լյուդովիկոս Թարքան հիվանդ պառկած էր տախտակամածին, երբ երկու պալատական թղթախաղով էին զբաղված: Գազիվ ոտքի վրա կանգնելով, նա բարձրացրեց սեղանը խաղաթղթերով, փողերով մեկտեղ և նետեց ծովը:

ԳԼՈՒԽ ԼԳ Պարահանդեսներ և այլ զվարճություններ՝ թույլատրելի, բայց և վտանգավոր

Իրենց բնությով պարերն ու պարահանդեսները չեզոք են, բայց այն կերպը, ինչպես սովորաբար անց են կացվում, ավելի շուտ թեքվում է դեպի չարը և քիչ վտանգ չի ներկայացնում: Ընդունված է պարահանդեսները կազմակերպել գիշերվա ժամերին, ինչը առիթ է տալիս տարբեր գայթակղությունների: Մարդիկ գիշերը մնում են անքուն և հաջորդ առավոտյան ժամանակ կորցնում: Ամստություն է գիշերը վերածել ցերեկի և բարի գործերով զբաղվելու փոխարեն զբաղվել թեթևամտությամբ: Պարերը բորբոքում են սնապարծություն, նախանձ: Սնապարծությունը վատթարագույն զգացմունքներից է: Պարերը մեծապես նպաստում են սխալ և վտանգավոր սիրահարություններին: Նույնիսկ ամենալավ պարահանդեսներում լավ բան չկա: Բայց եթե դեպքի բերումով մասնակցես, չմոռանաս համեստության, արժանապատվության և բարի մտադրությունների մասին:

Պարահանդեսները և նմանօրինակ հավաքույթները պարարտ հող են տարատեսակ մեղեքների և ախտերի առաքացման, ինչպիսիք են վեճը, նախանձը, ծաղրը, խեղկատակությունը, փուչ սիրահարությունը: Նման ժամանցը մարդու հոգին և մարմինը դուրահակ է դարձնում ցանկասիրությանը: Օձը, առիթը չկորցնելով, կարող է փսփսալ ականջին սիրտը թունավորող անմաքուր մտածումներ, զգացումներ: Այդ բնույթի զվարճությունները տկարացնում են

հոգին, սառեցնում սերը, շփոթեցնում միտքը և առաջ բերում բազում անարգ զգացումներ: Այդ պատճառով նման տեղեր հաճախելիս պետք է աչալուրջ լինել:

ՁԼՈՒԽ ԱԴ

Երբ կարելի է խաղալ և պարել

Ինչու չէ, այդ կարելի է ամեն հանգստանալու միտումով, բայց ոչ մոլուցքով, զերիհոգնությունից, ավելորդ զրգովածությունից խուսափելու նպատակով տրամադրել մի փոքր ժամանակ: Հաճախակի տեղի ունեցող զվարճությունները վերածվում են հոգնատանջ, մաշող զբաղմունքի: Երբեմն քրիստոնեական սերը դրդում է զիջողանտության: Եղիսաբեթ Գունգարացին երբեմն իրեն թույլ էր տալիս հասարակության մեջ խաղալ և պարել՝ առանց վնաս հասցնելու իր մեջ արմատացած բարեպաշտությանը, որը մույնքան ամուր էր և անսասանելի, որքան Ռիետա լիճը շրջապատող լեռները մշտական ալեբախումների ներքո: Նրա բարեպաշտությունը միայն աճում էր շրջապատող շքեղության անցողադժի մեջ: Ձորեղ կրակը չի մահանջում և քամու դիմաց, այնինչ թույլ պատրույզը իսկույն մարում է թեթև զեփյուռից:

ՁԼՈՒԽ ԼԵ

Պետք է հավատարիմ լինել ե՛ւ մեծ, ե՛ւ փոքր բաներում

Աստված կամենում է, որ մենք հավատարիմ լինենք Նրան ե՛ւ մեծ, ե՛ւ փոքր բաներում: Ուրեմն, բարեկամս, պատրաստ եղիր տառապելու և մույնիսկ նահատակվելու մեր Փրկչի համար: Պատրաստ եղիր, եթե կամենա, Նրան հանձնելու քո կյանքի ամենաթանկը՝ հորդ, մորդ, եղբորդ, ամուսնուդ, երեխաներիդ, աչքերիդ լույսը և կյանքդ, բայց քանի դեռ Նախախնամությունը չի պահանջում քեզնից այդքան մեծ զոհողություններ և նեղություններ, հեզությամբ տար ամենօրյա մամր, աննշան անհաջողությունները, անախորժությունները և հոգսերը, ինչպես՝ գլխացավը, ատամնացավը, ջարդված բաժակը, անբարեհամբույր կամ արհամարհալից հայացքը, ձեռնոցների, թաշկինակի կամ զարդի կորուստը, առավոտյան վաղ աթոռանալու անհրաժեշտությունը և այլն: Եթե դու սիրով և համբերությամբ տանես այս փոքրիկ նեղությունները, նրանք կբավարարեն Աստծո բարեգոթությունը, որը մեկ բաժակ ջրի փոխարեն (Մտթ. 10. 42) հավատարիմներին խոստանում է երկնային պարգևներ: Քանի որ նման բաներ պատահում են ամեն րոպե, մեզ հմարավորություն է տրվում կուտակել մեծաթիվ հոգևոր գանձեր: Եկատերինա Սիննացու վեհ մտածողությամբ, իմաստալից, մարգարեական խոսքին ծանոթանալով, ես չեմ կասկածում, որ նա կարող էր գրավել Երկնային Փեսայի սիրտը: Շատ հուզիչ էր տեսնել նրան նաև հայրական տան խոհանոցում՝ կրակ վառելիս, կերակուր պատրաստելիս, հաց թխելիս և զանազան տնային գործերում, համակված Աստծո հանդեպ մկրվածության և սիրո զգացումով: Ծառայելով իր ընտանիքին՝ նա ծառայում էր հորը, ինչպես կծառայեր Աստծուն, մորը՝ ինչպես Աստվածածնին,

եղբայրներին՝ ինչպես ամաքյալներին, քանի որ անելով այդ, կատարում էր Աստծո կամքը:

Այսպիսով, ես ուզում եմ, որ դու պատկերացնես, ինչպես է հնարավոր կատարել Աստծո կամքը ամենատարբեր գործերում: Խորամուխ եղիդ այնպիսի վեհ գործերում, ինչպիսիք են՝ աղոթքը և հայեցողությունը, Աբ. Մարմնի և Արյան հաղորդությունը, Աստծո խոսքի և սիրո տարածումը մարդկանց մեջ, քո կոչմանը համաձայն կատարիդ այդ կարևոր և մեծ գործերը, բայց մի մոռացիր նաև առաքելության այն փոքր ու համեստ գործերի մասին, որոնք ծաղիկների պես աճում են հաշի ստորոտում՝ ընտանեկան հոգսեր, հիվանդներին և աղքատներին խնամել, տնային գործեր, և այդ ամենը կատարիդ ճիշտ մույն տրամադրությամբ, որով անում էր Եկատերինա Սիբնացին: Հազվադեպ են ընձեռնվում Աստծուն ծառայելու արտառոց դեպքեր, բայց փոքրերն անպակաս են. «Ով հավատարիմ է քիչ մեջ՝ հավատարիմ կլինի և շատի մեջ» (Մտք. 25. 21),- ասաց Փրկիչը: «Շատի վրա կկարգվի նա»: Բոլոր գործերդ արա Տեր Հիսուսի անունով (Կող. 3. 17), և բոլորը բարեհաջող կավարտվեն. «Ուտում ես թե խմում, աշխատում թե հանգստանում, եթե ամեն ինչ անում ես Աստծո փառքի համար» (Ա. Կոր. 10. 31), քո բոլոր գործերը արդյունավետ կլինեն:

ԳԼՈՒԽ ԼԶ

Պետք է լինել արդարամիտ և խելամիտ

Մենք մարդ ենք, օժտված ենք բանականությամբ, բայց որքան հազվադեպ են հանդիպում իսկապես խելացի մարդիկ: Ինքնասիրությունը, սովորաբար, վնասում է մեր մտքին, բազմաթիվ փոքր, բայց վտանգավոր անարդարությունների հանգեցնելով, որոնք «Երգ Երգոցի» փոքրիկ աղվեսների մման ապակա-նում են խաղողի այգիները (Երգ. 2. 15), որովհետև քանի դեռ նրանք շատ փոքր են, նրանց ուշադրություն չեն դարձնում, բայց նրանք ի վիճակի են մեծ ավերածությունների գործել, որովհետև ամթիվ-անհամար են: Մի՞թե մույնը չի վերաբերում անարդարությանը և նախապաշարումներին: Մենք շատ բաներում ենք մեղադրում մերձավորներին և ներում՝ ինքներս մեզ: Մենք ուզում ենք ծախել ավելի թանկ, իսկ զենել ավելի էժան: Մենք ուզում ենք, որ մեզ հետ վարվեն արդարացի, հանդուրժողաբար, բայց ուրիշների հետ մույն կերպ չենք վարվում:

Մենք արհամարհում ենք այն ամենը, ինչ մեր ճաշակը չի գոհացնում: Եթե մեկի հանդեպ վատ ենք տրամադրված, ինչ էլ անի՝ սխալ ենք մեկնաբանում, իսկ նրան, ով մեզ հաճելի է, ամեն ինչ ներում ենք: Երբեմն ծնողները ֆիզիկական թերության պատճառով մույնիսկ չեն ուզում տեսնել իրենց առաքինասեր երեխային, իսկ աղատավոր հակավածություններով երեխաները գեղեցիկ արտաքինի շնորհիվ կարող են առանձնահատուկ սեր վայելել:

Մենք գերադասում ենք հարուստներին աղքատներից, թեև նրանք ոչ մի բանով ավելի լավը չեն, նախընտրում նրանց, ովքեր ավելի լավ են հազնված: Պահանջում ենք, որ մեր իրավունքները չուսմահարվեն, բայց ուրիշների նկատմամբ կարող ենք և անփույթ գտնվել: Հեշտությամբ բողոքում ենք մերձավորից, բայց չենք ուզում, որ բողոքեն մեզնից: Ուրիշի համար որևէ բան անելիս մեզ թվում է, թե մեծ բան ենք արել, իսկ նրա արածը մեզ քիչ է թվում:

Կարճ ասած, մեզնեք երկու սիրտ ունեցող կաքավներին: Մի սիրտը բարի է, ուշադիր, հոգատար սեփական ամծի, մյուսը՝ խիստ և դաժան՝ մերձավորների նկատմամբ: Երկու կշեռքով ենք կշռում, մեկով՝ մեր առավելությունները, մյուսով՝ ուրիշների:

«Նեմզ շրթունքները երկու սիրտ ունեն» (Սղմ. 11. 3).- ասում է Ամսելմ Քենթրեբրոցին, մեկը ուժեղ՝ ստանալու, մյուսը թույլ՝ տալու համար: Այս ամենը պիղծ է Աստծո առջև: (Բ Օր. 25. 13-16; Առակ. 20. 10-23): Սիրելիս, արդար և ուղիղ եղիր: Միշտ փորձիր քեզ դնել մերձավորիդ տեղը, իսկ նրան՝ քո: Դու ճիշտ կդատես այնժամ: Գնումներ անելիս մտածիր՝ վաճառողի մասին, վաճառելիս՝ գնորդի: Արդար և ազնիվ ապրելու դեպքում մենք ոչինչ չենք կորցնում: Հաճախակի ջնջիր քո սիրտը, բարեկամս, այնպիսի՞ն է նա ուրիշների նկատմամբ, ինչպիսին կլինեիր դու նրանց փոխարեն: Ահա թե որն է իսկական քննությունը: Երբ Տրայանոսին կայսերը, մեղադրեցին, որ շատ մատչելի է ենթակաների համար, պատասխանեց. «Ես պիտի լինեմ այնպիսին, ինչպիսի հրամանատար կուզենայի ունենալ ենթակա լինելու դեպքում»:

ԳԼՈՒՆ ԼԷ Ցանկությունների մասին

Ամեն մեկն էլ գիտի, որ պետք է զգուշանա արատավոր ցանկություններից, որ չարիքի ցանկությունը մարդուն վատթարացնում է: Ավելին կասեի, բարեկամս, մի ցանկացիր այն ամենը, ինչ վտանգ է ներկայացնում հոգու համար, ինչպիսիք են՝ ապրահանդեսները, խաղերը և մեծ ժամանցը, մի ցանկացիր ոչ պատիվ, ոչ տեսիլքներ, ոչ գնալանքներ, որովհետև սրանց մեջ մեծ վտանգ կա խաբկանքի և զայթակողության ենթարկվելու: Շատ հեռավոր ապագայից որևէ բան մի ակնկալիր, քանի որ այդ իզուր հոգնեցնում և թուլացնում է սիրտը, պահում տագնապալից վիճակում: Եթե որևէ երիտասարդ այրվում է ինչ-որ պաշտոն ստանալու ցանկությամբ, որի ժամանակը դեռ չի հասել, ի՞նչ իմաստ ունի այդ ցանկությունը: Եթե ամուսնացած կինը մեծաստան գնալու ցանկություն ունի, նրա ինչի՞ն է պետք այդ: Եթե ես ուզում եմ զնել հարևանի կալվածքը, որը նա դեռ չի պատրաստվում վաճառելու, մի՞թե իզուր չեմ վատնում ժամանակս: Եթե ինքս, հիվանդ լինելով՝ հանդերձ, ուզում եմ այցելել ուրիշ հիվանդների կամ քարոզություն կազմակերպել և անել այն, ինչ անում են առողջ մարդիկ, իմ բոլոր այս ցանկությունները կլինեն անժամանակ և անօգուտ: Փոխարինենք նրանց օգտակար ցանկություններով, ինչպես օրինակ՝ համբերության, Աստծո կամքին հնազանդ լինելու, մեզ բաժին ընկած վշտերը հեզությամբ կրելու, այսինքն՝ այն ամենով, ինչ Աստված սպասում է մեզանից:

Հաճախ մենք մոռանում ենք, իդի կանաց, որ թարմ բալ են ցանկանում ծնունդ, թարմ խաղող՝ զարմանք: Ես ճիշտ չեմ համարում, երբ որևէ մեկը մտասնեմված է այնպիսի աշխատանքի կամ հանգստի, որոնք չեն հաճապատասխանում իր պարտքի գիտակցմանը և ունեցած դիրքին: Դեմ եմ անգամ, որ դու ձգտես ահավել խելացի կամ սրամիտ լինել, քանի որ այդ բոլորը թեթևամտություններ են: Յուրաքանչյուրը պիտի հոգա իր ունեցած ընդունակությունը զարգացնելու: Մի փնտրիր Աստծուն ծառայելու այլ միջոց-

մեր, բացի նրանցից, որոնք հատուկ են անձամբ քեզ, պետք է ջանասիրաբար օգտագործես ունեցածդ: Այս ամենը վերաբերում է սրտին հաճելի ցանկությունների, իսկ պարզ ցանկությունները չեն վնասում, միայն եթե հազվադեպ են:

Մի ձգտիր խաչ վերցնել, պարզապես դիմացիր այն ամենին, ինչ քեզ բաժին է ընկնում: Սխալ է երազել մարտիրոսանալու մասին և չդիմանալ վիրավորանքների: Թշնամին հաճախ խիստ ցանկություն է հրահրում մեր չունեցած, բայց և պետք չեկող բաների, հանդեպ և շեղում մեր միտքը այն մանրուքներից, որոնցից կարող ենք մեծ օգուտ քաղել: Երևակայության մեջ հաղթում ենք աֆրիկյան հրեշներին, իսկ իրականում ամուլադրության պատճառով պարտություն կրում ճանապարհին պատահած մի փոքրիկ օձից: Փորձություններ մի ցանկացիր, այդ հանդգնություն է, բայց պատահելու դեպքում քաջաբար դիմավորիր և պաշտպանվիր:

Կերակուրների բազմազանությունը ծանրաբեռնում է ստամոքսը, և եթե տկար է, կործանում այն: Մի բեռնիր հոգիդ բազմաթիվ ցանկություններով՝ ոչ աշխարհիկ, որովհետև իսպառ կփչացնեն, ոչ էլ նույնիսկ հոգևոր, որ շփոթ չառաջանա: Երբ հոգին մաքրված է, առաջանում է հոգևոր մեծ ախորժակ, և նա տենչում է զանազան կերակուրների ապաշխարության, խոնարհության, սիրո, աղոթքի: Լավ ախորժակ ունենալը՝ լավ է առողջության համար, բայց ինչպես են մարսելու այսքան կերակուր: Հոգևոր հոր խորհրդով ընտրիր այն ցանկությունները, որոնք ի վիճակի են իրականացնելու հենց հիմա: Երբ նրանք իրականանան, Աստված կտա ուրիշ ցանկություններ, դու կաշխատես այդ ուղղությամբ ևս որոշ ժամանակ և չես վատնի ժամանակդ անօգուտ ցանկություններ փայփայելով: Ես չեմ ասում, որ պետք չէ ունենալ բարի ցանկություններ, բայց հաջորդականություն սահմանելն անհրաժեշտ է: Ունեցած ցանկությունները պետք է փակել սրտի որևէ անկյունում և իրականացնել նրանք, որոնց ժամանակն արդեն հասել է: Ասածս վերաբերում է ոչ միայն հոգևոր, այլև աշխարհիկ ցանկություններին, այլապես տագնապն ու շտապողականությունը կլինեն մեր մշտական ուղեկիցը:

ԳԼՈՒԽ ԼԸ

Խորհուրդներ ամուսնացածներին

Մեծ է պսակի խորհուրդը (Եփես. 5. 32), իհարկե նկատի ունեն ըրիստոնեական պսակը: «Ամուսնությունը ըստ ամենայնի հարգելի է» (Եբր. 13. 4), ամզամ կույսերը պետք է խոնարհաբար հարգեն այն: Հավասարապես սուրբ է ե՛ւ աղքատների, ե՛ւ հարուստների համար, քանի որ նրա ծագումը, օգտակարությունը, ձևերը և բնույթը սուրբ են: Այն ըրիստոնեության օրրանն է, որը լցնում է երկիրը հավատարիմներով, որպեսզի երկնքում ավելանա ընտրյալների թիվը: Այդ իսկ պատճառով, զրույցը ամուսնական կյանքի հարցերի շուրջ չափազանց կարևոր է և պետության համար, նրա արմատն է և ամենայն օգտակարության աղբյուրը:

Աստված կամեցավ, որ իր Սիրելի Որդին հրավիրվի Կանայի հարսանիքին: Մխիթարության և օրհնության գինին երբեք չի պակասում, բայց պատահում է, որ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի փոխարեն ներկայանում է Ադոնիսը և

Աստվածամոր փոխարեն՝ Վեներան: Գնում խայտաճամուկ գաղներ բուծելու նպատակով ոչխարներին հավաքում էին մեկտեղ և նրանց ջրի գուռերի մեջ դնում զուլավոր գավազանների (Ծննդ. 30. 38-39): Որքան լավ կլիներ հարսնայաց հանդեսներին բազմազանորեն ներկայացնել այդ խորհրդի արժասանյաց հանդեսներին բազմազանորեն ներկայացնել այդ խորհրդի արժասանյաց հանդեսներին, միմյանց այնտեղ վարում են անհամեստ խոսակցություններ և թույլ տալիս անպատշաճ վարվեցողություն: Ձարմանալի չէ, որ համապատասխան արդյունք են ստանում: Ամուսնացողներին ամենից առաջ անհրաժեշտ է փոխադարձ սեր, ինչպես Աստվածաշնչում ասում է Աբ. Գոգին: Ամիմաստ է ասել «սիրեցեք միմյանց բնական սիրով», չէ որ այդպես սիրում են և աղավմիները, կամ «սիրեցեք միմյանց մարդկային սիրով», որովհետև այդպես սիրում են և հեթանոսները: Իսկ ես կասեմ, ինչպես առաքյալը. «Մարդիկ, սիրեցեք ձեր կանանց, ինչպես որ Քրիստոս սիրեց եկեղեցին, կանայք, սիրեցեք ձեր ամուսիններին, ինչպես եկեղեցին՝ իր Փրկչին» (Եփես. 5. 25): Աստված Ինքը բերեց Եվային Ադամի մոտ, որ նրան կնության առնի:

Աստված Ինքն անտեսանելի ձեռքով կապեց ձեր ամուսնության օրհնության հանգույցը և տվեց ձեզ իրար, սիրեցեք միմյանց աստվածային սուրբ սիրով:

Այդպիսի սիրո առաջին հետևանքն է սրտերի անքակտելի միությունը: Տերը իր արյունով փոխկապեց ամուսնուն ու կնոջը, այդ իսկ պատճառով ավելի դյուրին է հոգին անջատել մարմնից, քան ամուսնուն կնոջից: Ամենից առաջ այն ոչ թե մարմնավոր միություն է, այլ սրտերի միասնություն, սիրո դաշինք:

Այդ սիրո երկրորդ արգասիքն է անխախտելի հավատարմությունը: Եկեղեցին օրհնում է նշանադրության մատանիները և որպես կնիք տալիս նախ տղամարդուն՝ վկայություն այն մասին, որ նրա սրտում երբեք տեղ չի գտնի սեր մեկ այլ կնոջ հանդեպ, հետո միայն նա փոխանցում է մատանին կնոջը, որպեսզի նա չսիրի մեկ այլ տղամարդու, բացի նրանից, ում Աստված տվել է:

Երրորդ պտուղն է երեխաներ ունենալն ու դաստիարակելը: Սեռ պատիվ է տրվում ձեզ պսակի միջոցով, որը կայանում է նրանում, որ Աստված ցանկանալով բազմապատկել իրեն հավիտենականության մեջ փառաբանող հոգիների թիվը, մասնակից է դարձնում ձեզ մարմինների ստեղծման գործում, որոնց մեջ նա արարում է հոգին, ճիշտ այնպես, ինչպես փչեց անմահ հոգին առաջին մարդու մարմնի մեջ: Ուրեմն, տղամարդիկ, պահպանեցեք ձեր կանանց հանդեպ քնքուշ, մշտատև սրտագին սեր, և դուք, կանայք, սիրեցեք ձեր ամուսիններին: Սակայն, սերը բազմապատկելով, զգուշացեք խանդից, որի պատճառով առաջանում է աղմուկ, անկարգություն, գժտություն: Խանդն ամենար է այնտեղ, ուր մտերմությունը փոխադարձաբար հիմնված է իսկական առաքինության վրա: Խանդի բացակայությունը վկայում է, որ սերը բիրտ ու զգայական չէ: Այն ի հայտ է գալիս անկայուն առաքինության դեպքում: Խանդը հարաբերությունների գոեհկության ցուցանիշն է, այլ ոչ մաքրության և կատարելության, որովհետև կատարյալ մտերմությունը հավատում է սիրելի առաքինությանը, իսկ խանդը, ընդհակառակը, չի վստահում:

Եթե դուք, տղամարդիկ, ուզում եք, որ ձեր կանայք հավատարիմ լինեն ձեզ, օրինակ ծառայեք նրանց:

Աբ. Գրիգոր Նազիազանցին ասում է. «Ինչպե՞ս եք սրբություն պահանջում ձեր կանանցից, երբ ինքներդ անմաքուր կյանք եք վարում: Ինչպես եք նրանց

պատասխանատվության ենթարկելու այն բանի համար, որ իրենց չեք տվել: Եթե ուզում եք, որ ձեր կանայք ամբասիր լինեն՝ ազնիվ եղեք նրանց հանդեպ»: Ինչպես ասում է Պողոս առաքյալը. «ձեզնից յուրաքանչյուր ոք գիտեմա իր մարմինը պահել սրբությամբ և պատվով» (Ա. թես. 4. 4): Ինչ կա զարմանալու, եթե նրանք խաղում են ձեր պատվի հետ, եթե ինքներդ եք նրանց դողում անհավատարմության: Կամայք, ում կյանքի անվիճելի մաս է մաքրությունը և ազնվությունը, փութացեք բարձր պահել ձեր պատիվը և թույլ մի տվեք որևէ անպարկեշտության բարոյագուրկ անել ձեզ: Արգելեք ձեր ներկայությամբ ամեն տեսակի թեթևամտության դրսևորում: Ձգույշ եղեք, եթե մեկը գովում է ձեր գեղեցկությունը և նազանքը: Նա, ով գովում է այն, ինչ իրեն իրավամբ չի պատկանում, հափշտակելու միտում ունի: Ձեզ մեծ անարգամք է հասցվում, եթե գովասանքին միանում է նաև ձեր ամուսնու հանդեպ անհարգալից վերաբերմունք, պետք չէ ամսալ անմաքուր խոսքերին: Հոգին թունավորվում է ակամքի միջոցով, ինչպես մարմինը բերանի:

Աիրո և հավատարմության միասնությունից վստահություն է առաջանում: Օգոստինոսի մայրը՝ Սոնիկան, իր որդուն ընծայեց Աստծուն նախքան նրա աշխարհի գալը: Աստված կատարում է նման խոստումները: Օրինակները բազմաթիվ են՝ Երանելի Օգոստինոսը, Թովմաս Աբվիմացին, Անդրեասը և շատ ուրիշներ: Բեռնարդ Քելյովոյի արժանավոր մայրը երեխաներ ունենալուն պես իսկույն ընծայում էր նրանց Քրիստոսին և հեծո վերաբերվում որպես Աստծուն պատկանող, նվիրական անոթների, որ Աստված է վստահել իրեն: Նրա յոթ երեխաներն էլ հետագայում Կաթոլիկ Եկեղեցու սուրբեր դարձան:

Երեխայի ծնվելուց հետո ծնողները պետք է ձգտեն նրա սրտում սերմանել Աստծո երկյուղը: Այսպես օր. Լյուդովիկոս Թ արքայի մայրը որդուն հաճախ ասել է. «Իմ թանկագին զավակս, ինձ համար շատ ավելի հեշտ կլիներ, եթե հանկարծ մեռնեիր իմ աչքի առաջ, քան մահացու մեղք գործեիր»: Նրա սուրբ որդին պատմում էր, որ այդ խոսքը այնքան խորն էր խոցել իր սիրտը, որ ամբողջ կյանքում չի եղել օր, որ չի՛շի, և գործադրել է բոլոր ջանքերը՝ չխախտելու այն: Ամենակին պարտադիր չէ շատ մյուսական բարիքներ ձեռք բերել, բայց պետք է ջանք չխնայել դաստիարակելու երեխաներին Աստծո երկյուղով և վարժեցնել առաքինությանը: Սոնիկան այնպիսի եռանդով ու համառությամբ էր պայքարում Օգոստինոսի վատ հակումների դեմ, որ հետևում էր նրան ցամաքում և ծովում: Նա նորից ծնեց որդուն իր արցունքներով, երբ նա դարձավ առ Աստուած, ինչպես ծնել էր մարմնով:

Ամուսինները պետք է հոգան մեկմեկու բարեպաշտության համար: Ոչ բարեպաշտ տղամարդը բիրտ ու դաժան կենդանի է, իսկ կինը՝ անկայուն առաքինության մեջ և հակված ընկնելու: Պողոս առաքյալը ասում է, որ մեկը կարող է մյուսին ուղղել դեպի առաքինություն (Ա Կոր. 7. 14): Ինչպիսի՞ օրհնություն է, երբ այդ ու կին հավատարիմ են Աստծուն և պատկանում են իրար Աստծո վախով: Նրանց փոխադարձ աջակցությունը մեծ պիտի լինի, որպեսզի որևէ տարածայնություն և երկուստեք անկում տեղի չունենա: Սուրբ Հոգին հեռանում է այն ընտանիքներից, ուր վեճ ու անհամաձայնություն կա: Աբ. Գրիգոր Նազիազացցին պատմում է, որ նրա ժամանակներում նշում էին ամուսնության ամեն մի տարեդարձը: Ես հավանություն եմ տալիս այդ

սովորությանը, եթե այն չի վերածվում աշխարհիկ գվարճության և զգայական հաճույքների: Խոստովանությունից և հաղորդությունից հետո այր ու կին շատ ավելի մեծ պատասխանատվության գիտակցումով, քան սովորաբար, նորոգում են իրենց համատեղ կյանքի նվիրաբերումը Աստծուն՝ Նրանից ստանալով օգնություն և օժանդակություն կյանքի դժվարին պարագաներում:

ԳԼՈՒԽ ԼԾ

Սրբությունը ամուսնական կյանքում

Առաջալը գրում է, որ ամուսնական անկողինը սուրբ է (Եբր. 13. 4): Սուրբ ամուսնությունը հաստատվել է դրախտում, ուր չկա պղծություն և անմաքություն:

Միտքս պարզաբանելու համար փորձեն զուգահեռ անցկացնել ամուսնական հարաբերությունների և սննդառության միջև: Անունդն անհրաժեշտ է գոյապահպանման համար և այդպիսով միշտ է, սուրբ և պատվիրված: Նույնպես և ֆիզիկական հարաբերությունները ամուսինների միջև սուրբ են այնքանով, որ ծառայում են երեխաներ ունենալուն և փոխադարձ սիրո կապը ամրացնելու նպատակին:

Օրինական է նաև այն սնունդը, որը թեև անմիջականորեն չի ծառայում կյանքի պահպանությանը, սակայն անհրաժեշտ է փոխադարձ սիրո ջերմությունը բազմապատկելու: Այս իմաստով Պողոս առաքյալը ամուսնական հարաբերությունները դիտում է որպես պարտականություն (Ա Կորնթ. 7. 3), որոնցից կարելի է խուսա տալ միայն փոխադարձ համաձայնությամբ (Ա Կորնթ. 7. 5):

Անհագաբար և անկանոն սնվելը արատ է, մոլություն: Աննդի օգտագործումը պայմանավորված է ոչ միայն քանակությամբ, այլև սնունդը ընդունելու յուրաձևությամբ, բնույթով: Այդպես, օգտակար հատկություններ ունեցող մեղրը կարող է վերածվել թույնի, դառնալ հիվանդության, նույնիսկ մահվան պատճառ: Սուրբ և ազնիվ ամուսնական կյանքը, հասարակության համար անհրաժեշտ լինելով հանդերձ, առանձին դեպքերում դառնում է վտանգավոր և տեղիք տալիս հոգին սպանող մահացու մեղքերի: Այդ պատահում է այն դեպքերում, երբ ամուսնության բուն նպատակը թողարկված է կամ այլասերված, և որքան շեղված է օրինական կերպից, այնքան ավելի նոդկալի է: Երեխաներ ունենալը ամուսնության առաջին և հիմնական նպատակն է: Այնտեղ, ուր այդ նենգափոխված է, ամուսնությունը դառնում է Աստծու առջև ահավոր և գարշելի:

Սնվելու ձևը նույնպես կարող է զազրելի, այլասերված բնույթ ստանալ, եթե առկա է որովայնամոլությունը, երբ մարդը ուտելուց առաջ և հետո մտածում է միայն ուտելու մասին: Փիղը երկրի վրա բնակվող կենդանիներից ամենաարժանավորն է: Նա երբեք չի փոխում իր գույգին և ամբողջ կյանքում քնքշորեն հոգում է նրա մասին: Զուգավորումը կատարվում է երեք տարին մեկ անգամ հինգ օրվա ընթացքում և այնքան աննկատ, որ ոչ մեկին չի հաջողվել դիտել այն: Բայց վեցերորդ օրը կարելի է տեսնել, ինչպես է փիղը ուղևորվում դեպի գետը, լվանում ամբողջ մարմինը և նոր միայն վերադառնում իր հոտը: Նա խորշում է ամեն տեսակի զգայական հաճույքներից: Նույնպես և մարդը, պետք է

վա ոչ միայն մարմինը, այլև մաքրի իր սիրտը ամեն տեսակի կապվածություններից և զգայականությունից և անկաշկանդ հոգով զբաղվի ավելի վեհ գործերով: Հրաշալի է ասում Պողոս առաքյալը Կորնթացիներին ուղղված նամակում. «... այսուհետև ժամանակը կարճ է: Նրանք, որ կին ունեն, այնպես ապրեն, որպես թե ունեցած չլինեն» (Ա Կոր. 7. 29): Ըստ Աք. Գրիգոր Նազիազանցու, այս խոսքը վերաբերում է նրանց, ում համար ֆիզիկական մեղքերումը ինքնանպատակ չէ և չի խոչընդոտում հոգևոր կյանքին: Այն, ինչ ասվում է ամուսնուն՝ հավասարապես վերաբերում է և կնոջը: «Նրանք, որ աշխարհիկ կյանք են վարում,- ասում է առաքյալը,- այնպես ապրեն, որպես թե՛ վայելած չլինեն» (Ա Կորնթ. 7. 31), յուրաքանչյուրն իր դիրքին համեմատ, բայց առանց կապվածության, ազատ՝ Աստծուն ծառայելու համար, կարծես բոլորովին չառնչվելով աշխարհի հետ: «Անծ չարիք է մարդու համար,- ասում է երանելի Օգոստինոսը,- որ նա հաճույք է փնտրում այն բանում, ինչից պիտի միայն օգտվեր, և միայն օգտվում է նրանից, ինչը պիտի վայելեր»: Անցն պիտի վայելենք հոգևորը, իսկ օգտվենք՝ ֆիզիկականից, եթե մենք աղճատում ենք բնականոն ընթացքը, մեր հոգին դառնում է բիրտ ու վայրենի:

Ես կարծում եմ, որ ամեն բան, ինչ ուզում էի ասել, ասացի, և առանց ուղիղ խոսելու հասկացրեցի այն, ինչի մասին չէի ուզի խոսել:

ԳԼՈՒԽ Խ

Խորհուրդներ այրիներին

Պողոս առաքյալը Տիմոթեոսին ուղղված նամակում դիմում էր բոլոր հոգևոր անձանց. «Հարգիր այն այրիներին, որ իսկապես այրիներ են»: Իսկական այրուն անհրաժեշտ է իմանալ հետևյալը.

1. Այրի լինել ոչ միայն մարմնով, այլև սրտով: Այդ նշանակում է, որ նա պետք է հաստատուն որոշում կայացնի այրիության անարատությունը պահպանելու մասին: Նորից ամուսնանալու ցանկություն փայփայողները իսկական այրիներ չեն: Շատ ավելի լավ է վարվում ողջախոհության երդում տվող այրին: Նրա մտքով այլևս երբեք չի անցնի ամուսնանալ, որովհետև գիտակցում է, որ խոստումը խափանելու դեպքում կզրկվի երկնային արքայությունից, և այդ զգոնության է դրդում նրան: Երանելի Օգոստինոսը խորհուրդ է տալիս քրիստոնյա այրիներին ողջախոհության երդում տալ: Երդումով մենք նվիրաբերում ենք Աստծուն ոչ միայն պտուղները, այլև պտուղ տվող ծառը, այսինքն՝ մեր կամքը: Պահելով ողջախոհությունը, մենք փաստորեն ընծայում ենք Աստծուն մեր մարմինը, բայց խախտելու հնարավորությունից չենք հրաժարվում: Երդումով մենք ժխտում ենք խախտելու հնարավորությունը և ամենացորդ տրվում ծառայության Նրան, ում ծառայելը լավ է աշխարհի բոլոր բազմափոփոխություններից:

Արտամց միանալով այս խորհուրդին, ես ուզում եմ, որ երդում տվողները անհողդողդ, սրբությամբ և խելամտորեն ի կատար ածեն դրանք՝ ի վերուստ ներշնչում ստանալով և աստվածասեր ու խորիմաց ղեկավարի հետ խորհրդակցելով: Այս դեպքում նրանց կյանքն ավելի պտղաբեր կլինի:

2. Բացի դրանից, այդպիսի երդումի դրդապատճառը պիտի լինի միայն Աստծո հանդեպ սերը, այլ ոչ թե երկրորդ ամուսնության հետևանքով երեխաներին ժառանգությունից զրկելու մտավախությունը կամ որևէ այլ աշխարհիկ նկատառումներ: Աստծո համար զնահատելի է միայն այն, ինչ արվում է հաճում Աստծո: -

«Մեղկասեր այրին կենդանվույն մեռած է» (Ա Տիմ. 5. 6), - ասում է Պողոս առաքյալը: Եթե այրին սիրում է զուգվել, մասնակցել տոնախմբությունների և պարահանդեսների, գրավել տղամարդկանց ուշադրությունը, ապա նա այրի է միայն մարմնով, և ոչ հոգով: Անգամ սգո զգեստ կրելը կարող է սնափառությունից լինել, որովհետև սպիտակ մաշկի և սև գույնի համադրությունը նրան ավելի գրավիչ է դարձնում, եթե նա մտածում է տղամարդուն դուր գալու մասին:

Աշխարհի ավելորդություններից հեռանալը անհրաժեշտ է բարեպաշտ կյանք վարելու համար: Այդ վերաբերում է բոլորին, մանավանդ իսկական այրիներին: Դժվար չէ սիրել ամուսնուն, քանի դեռ նա կենդանի է, բայց սիրել նրան մահից հետո այնպես, որ չցանկանալ ուրիշին՝ բնորոշ է միայն իսկական այրիներին: Այրին չպիտի թողնի իր երեխաներին, եթե նրանք դեռ կարիք ունեն մայրական սիրո և խնամքի: Պետրոս առաքյալն ասում է, եթե մեկը յուրայիններին և մանավանդ ընտանիքին խնամք չի տանում, ավելի չար է, քան անհավատը (Ա Տիմ. 5. 8): Բայց եթե երեխաները այլևս խնամքի կարիք չունեն, նա պիտի ամբողջովին նվիրվի Աստծուն: Եթե նա խառնվում է աշխարհիկ գործերին, օր.՝ դատավարություններին, հաճախ տեղի է տալիս ողջախոհության թշնամուն: Այրին պիտի մշտապես աղոթքի մեջ լինի:

Իսկական այրու նկարագրին բնորոշ են՝ լիակատար համեստությունը, աղքատներին և հիվանդներին հոգալը, սգավորներին մխիթարելը, օրիորդներին բարեպաշտ կյանքի առաջնորդելը: Նա պիտի օրինակ լինի կանացի բոլոր բարեմասնություններում:

Մաքրությունը և պարզությունը նրա հագուստի զարդերն են, խոնարհությունը և սերը՝ գործերի, ազնվությունը և քարի կամեցողությունը՝ խոսքի, համեստությունը՝ աչքերի, իսկ խաչյալ Քրիստոսը՝ սրտի միակ սերը: Իսկական այրին եկեղեցում տարածում է բարեպաշտության բուրմունքը և համարյա միշտ ծածկված է նվաստության փաթեամ տերևներով: Նա չի շտապում մասնակցել աշխարհիկ խոսակցություններին, քանի որ ուզում է պահպանել սրտի թարմությունը աշխարհի գայթակղություններից, ունեցվածքի, պատվի և սիրո ցանկությունից: Եթե այդպես է վարվում, առավել երանելի է (Ա Կոր. 7. 40): Իսկական այրին չպիտի դատի նրանց, ովքեր ամուսնանում են երկրորդ, երրորդ, նույնիսկ չորրորդ անգամ: Որոշ դեպքերում այդ նույնպես ծառայում է Աստծո փառքին: Լավ է միշտ հիշել, որ ո՛չ այրիությունը, ո՛չ կուսությունը երկնքում տեղ չի ապահովում, այլ այն տրվում է նրանց, ով վաստակել է խոնարհությամբ:

Ուսերենից թարգմանեց
ԱՐՓԻՆԵ ՊԱՊԱՅԱՆԸ